

SISEMINISTEERIUM

Riigikogu

Teie: 06.04.2026 nr 2-3/15-505

Meie: 14.04.2026 nr 1-9/1870-2

Vastuskiri

Lugupeetud Riigikogu liige Lauri Laats

Suur tänu Teile küsimuste eest, mis puudutavad paljudele Eesti põllumeestele ja ka teistele ettevõtjatele olulist teemat – välismaalaste lühiajalise Eestis töötamise registreerimise ning pikaajalise viisa taotlemisel esitatavaid andmeid ja dokumente. Nüüd on mul hea meel anda vastused Teie kirjalikele küsimustele.

Kuna paljuski või isegi eelkõige puudutab Teie tõstatatud teema meie põllumajandust, siis enne sisuliste vastusteni jõudmist kinnitan, et mina ei näe siin kaevikuid koalitsiooni ja opositsiooni vahel, sest me seisame ühiselt Eesti põllumeeste eest. Teeme just seda, millele kutsus valitsust näiteks mullu juulis ka Keskerakonna esimees Mihhail Kõlvart – näitame, et „Eesti riik hoolib oma inimestest ning suudab ka keerulistes oludes pakkuda vajalikku tuge“ ning mõistame, et „põllumajandussektor on meie maapiirkondade elujõu ja iseseisva toidutootmise alus“.

Kinnitan Teile, et põllumeeste mure on meie kõigi ühine mure. Just soovist seda muret vähendada on kantud ka need muudatused, mis ajendasid Teid esitama mulle Riigikogu liikme kirjaliku küsimuse.

Nüüd aga detailsed vastused Teie küsimustele.

Alates 27. märtsist 2026 ei ole vaja tööandjatel esitada Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel andmeid välismaalase õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta ning välismaalasel esitada pikaajalise viisa taotlemisel välisriigis kriminaalkorras karistamise või karistuse puudumise tõendit. Muudatuste eesmärgiks on lahendada praktikas ilmnenu kitsaskohti ning tagada välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise ja pikaajalise viisa taotluste mõistlik ja sujuv menetlemine. PPA teavitas muudatustest ettevõtjaid 27. märtsil 2026 ning vastavad siseministri määruse muudatused on kavas liita siseministri määruse „Siseministri määruste muutmise seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (ühtne luba)“ eelnõu juurde.

Välismaalaste seaduse (VMS) § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eestisse saabumine ja siin viibimine oleks kooskõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 6 kohaselt keeldutakse välismaalasele pikaajalise viisa andmisest, kui välismaalane võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele. Seega on

riigile jätkuvalt oluline hinnata välismaalasega seonduvaid asjaolusid, kuid eelnimetatud lisadokumente palub PPA taotlejal taotluse juurde lisada põhjendatud vajadusel.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 6 sätestab menetluse üldpõhimõttena uurimispõhimõtte, mis seisneb haldusorgani kohustuses asja aktiivselt uurida ning täiendavaid tõendeid koguda. HMS ei sätesta, millises ulatuses tuleb uurimispõhimõtet kohaldada, kuid sätestab mõningad piirangud uurimispõhimõtte kohaldamisele. Näiteks tuleb HMS § 5 lõike 2 kohaselt viia haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebameeldivusi isikutele. HMS § 3 lõike 2 kohaselt peab haldusmenetluses andmete kogumise viis olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes. Seega ei pruugi näiteks iga-aastaselt Eestisse lühiajaliselt saabuvatelt hooajatöötajatelt karistusregistri tõendi nõudmine olla proportsionaalne mitmel põhjusel, mis seonduvad eelkõige õiguspärasuse, vajaduse ja minimaalsuse põhimõtetega, aga ka andmete kogumise eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttega. Samas võib see olla põhjendatud näiteks olukordades, kus töö iseloom karistusregistri väljavõtet tõesti nõuab – näiteks töö lastega, rahaga tegelemine või turvakriitilised ametikohad. Sellisel juhul võib lisadokumendi küsimine olla põhjendatud ja proportsionaalne ning seda on haldusorganil võimalik ka jätkuvalt küsida VMS § 31 lõike 1 alusel.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 sätestab seaduslikkuse põhimõtte, mille üks osa on õiguskindlus. See tähendab, et seaduse avaldamise ja jõustumise vahele peab jääma piisav aeg, et normi adressaadid saaksid uue olukorraga kohaneda. Õiguskindluse põhimõttest tulenevalt on üldjuhul keelatud õiguse tagasiulatava jõu rakendamine. Isikud, kelle käitumine on allutatud õiguslikule regulatsioonile, on õigustatult huvitatud sellest, et nende käitumist ei kriipsutaks läbi tagantjärele õiguse muutmine. Inimesele tuleb tagada usk (usalduse kaitse õiguslike ettekirjutuste püsivuse suhtes), et tema käitumine, mis on orienteeritud õiguskorrale, tunnistatakse kõigi sellest tulenevate tagajärgedega õiguspäraseks. Õiguse rakendamine tagasiulatavalt riivab inimese usaldust õiguskorra vastu eelkõige siis, kui minevikus toimunud asjaolusid hakatakse tagantjärele õiguslikult ümber hindama. Õiguse tagasiulatava jõu rakendamine on üldjuhul kooskõlas PS-ga, kui see on seotud inimeste rikutud õiguste kompenseerimise või teatud hüvede andmisega.¹ Seega ei ole õiguse tagasiulatava jõu rakendamine vastuolus põhiseadusega.

Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome normitehnika eeskiri“ § 14 lõike 4 esimese lause kohaselt võib seadust või selle sätet rakendada tagasiulatavalt üksnes põhjendatud vajaduse korral, kui see toob kehtiva õiguse normidega võrreldes kaasa isiku õiguste laienemise, vabaduste suurenemise, kohustuste või vastutuse vähenemise või muu sellesarnase tagajärje või kui sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet.

Kuna kõnesolevad muudatused toovad kaasa isiku õiguste laienemise, vabaduste suurenemise ja kohustuste vähenemise ja sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet, rakendatakse muudatust tagasiulatavalt esimesel võimalusel. HMS § 69 lõike 1 kohaselt võib haldusakti tagasiulatava kehtetuks tunnistamise korral nõuda selle haldusakti faktiliste tagajärgede tagasitõitmist. Pikaajalise viisa taotlemisel taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise või karistuse puudumise kohta dokumendi esitamise ja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude esitamise nõue jõustusid 1. jaanuaril 2026. Kuna 27. märtsini 2026 esitatud taotluste juurde on nõutud dokumendid juba esitatud ja menetlustes otsused tehtud, ei ole otstarbekas hakata neid menetlusi uuesti avama ja inimestele dokumente tagastama.

¹ L. Madise, L. Mälksoo. PS § 3 kommentaarid, p 15. – Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, viies, parandatud ja täiendatud väljaanne. Justiitsministerium: 2020.

Eeltoodust tulenevalt on õigusselgus üleminekuolukorras ning menetluste õiguspärasus nii tööandjate kui ka välismaalaste jaoks tagatud seeläbi, et mõlemaid gruppe on aegsasti teavitatud peagi jõustuvatest muudatustest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister

Teadmiseks: Riigikantselei